

Halsuan kunta ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus järjestävät:

Halsuan pohjavesialueiden uudelleenluokituksen tiedotus- ja keskustelutilaisuuden tiistaina 11.8.2020 klo 13.00–15.00
Halsuan kunnanvirastolla, Kauppisentie 5

• *Avaus, kunnanjohtaja **Jari Penttilä**, Halsuan kunta*

Jari Penttilä avasi kokouksen klo 13.01

Läsnä 20 hlöä.

Esitykset tulevat nähtäväksi Halsuan kunnan Internet-sivuille.

• *Johdatus aiheeseen, yksikön päällikkö **Jyrki Palomäki**, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus*

Jyrki Palomäki esitteli pohjavesialueiden uudelleenluokituksen historiaa ja nykyhetkeä.

Uusi pohjavesialueiden luokitusohjelma alkoi 2015 -> luokittelu kahteen luokkaan (1 & 2) sekä E-luokkaan.

Keski-Pohjanmaan vedenhankinta on 100 % pohjaveden varassa.

Palomäki esitteli uudelleenluokittelutilanteen EPO ELYn alueella 8/2020.

Halsuan pohjavesialueiden rajauksissa tapahtuvien oleellisten muutosten vuoksi hyvä pitää tiedotustilaisuus ja perustella muutokset.

Rajausehdotukset tulevat vielä kirjallisesti kommentoitavaksi (kuuleminen syksyllä 2020).

• *Halsuan vedenhankinnan tilanne, Halsuan Vesi Oy:n toimitusjohtaja, vt. rakennustarkastaja/rakennusmestari **Jari Kauppinen**, Halsuan kunta*

Jari Penttilä piti esityksen Halsuan Veden puolesta.

Kirkonkylällä kunnan hallinnoima vesilaitos, Kanalassa ja Yliylässä omat vesiosuuskunnat. Kaikki vakituisesti asutetut talot vesijohdon piirissä.

Penttilä esitteli tarkemmin Halsuan Veden toimintaperiaatteet.

Vesilaitoksen toiminta-alueena on suurin osa kuntaa, viemärlaitoksen toiminta-alueena on asemakaava-alue.

Kaivoveden pinnan korkeus tasaantunut, kun on löydetty paljon isoja verkostovuotoja ja saatu ne korjattua. Suurin vuoto ollut 100 m³ vuorokaudessa.

Penttilä esitteli tilastoja pohjavedenpinnan vaihteluista sekä kuvia löydettyistä putkirikoista.

• *Esitettävät uudet pohjavesialueet, pohjavesitutkimusten tausta ja tulokset, **Jorma Hintsa**, Tmi Vesipohja*

Hintsa esitteli Kalettomanharjun tutkimukset ensin.

Aloitettu kairauksilla ELYn kairakoneella, maanomistajien luvista lähdetty liikkeelle.

Kairattu keväällä 2019, vesipinta 2,7-3,7m, hyvälaatuista vettä, yhteys viereiseen lähteeseen.

Antoisuusarvio 150 m³ vuorokaudessa edellyttäen koepumppauksia.

- **Kysymys Kanalan pohjavesialueen antoisuudesta.**
- **Vastaus: muodostuvan pohjaveden määrä Kanalan pohjavesialueella on 300 m³ vuorokaudessa, käyttöä on tällä hetkellä 40 m³/vrk.**

Seuraavaksi Hintsa esitteli Possakkoneva tutkimukset ja toimenpiteet.

Turvetuotantoalueen purkaumat tutkinnan kohteena, purkaumista tullut yleinen ilmoitus Kaustiselle Pia-Lena Närhelle. Purkautumia todettiin tapahtuneen ojien kaivuun yhteydessä. Pidättävä kerros oli kaivettu pois ja pohjavesi päässyt purkamaan. Pääpurkaumasta mitattu määräksi 900 m³ vuorokaudessa. Tukkiminen pikainen toimenpide, koska voi olla vaikutusta Liedeksen pohjavesialueen pohjavedenpintaan ja valumavesillä voi olla vaikutusta alapuolella. Tätä kautta saatu siis tieto mahdollisesta uudesta pohjavesialueesta. Turvetuotantoalueen lupaehtoja joudutaan tarkastamaan uudestaan, koska niissä ei ole pohjavettä huomioitu.

Kivioja Oy:n tullut laatia ennallistamissuunnitelma purkautuman tukkimiseksi. Täyttöä tehtiin yli 300 m matkalla ja massoja yli 2200 m³. ELY hyväksyi Vesipohja Oy:n laatiman pohjaveden pinnankorkeuden tarkkailuohjelman ja sen mukaan aluetta seurattiin vuoden ajan.

Tämän jälkeen jatkettiin pohjavesiselvityksiä. Kokkolan GTK ajoi alueelle 18 linjaa maatutkalla. Kairattiin GTK:n ehdottamat kuusi kohdetta ja saatiin tieto pohjaveden virtaussuunnasta Possakkonevan suuntaan.

Piste 5: erittäin hyvä antoisuus, rautaa 16 mg, mangaania 0,16 mg/l, hapeton vesi. Ammoniumtyppi 0,25, syvemmillä ammonium ylitti ympäristölaatu-normit.

Piste 37: lietesäilön piste viimeinen pumppauspiste. pH 5,5, enterokokit 12, hapeton vesi, kemiallinen hapenkulutus pieni, rautaa ei ole paljoa, mangaani koholla. Huolestuttavinta; ammonium erittäin korkea (5,2) raja-arvon ollessa 0,25. Tulokset antoivat osviittaa, että virtsasäiliö on juuri harjuytimen päällä.

Näiden tutkimusten pohjalta ELY-keskus on tehnyt rajausehdotuksen Isonnevan pohjavesialueeksi (turpeen alainen pohjavesiallas).

Turvetuotantoalueen ympäristöluvan muuttaminen AVI:ssa vireillä. Hintsu lausunut pohjavesitarkkailusta ja purkautuman lisätäytöstä. Esitetty kaksi vaihtoehtoa, joista vaihtoehto 1 toteutui. Sorakerros 0,2–0,3 m, jonka päällä sepelikerros 0,2 m. Alue täytetty soralla, jota pitkin mahdollinen purkautumisvesi pääsee kulkeutumaan aiheuttamatta eroosiota.

• ***Pohjavesialueiden uudelleenluokittelun ehdotukset ja asian eteneminen Halsualla, ylitarkastaja Anne Petäjä-Ronkainen, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus***

Petäjä-Ronkainen esitteli luokituksen etenemisen Halsuan osalta.

Luokittelu 2 luokkaan: Jos pohjavesialueelta on tutkitusti saatavissa 100 m³ vuorokaudessa, se määritellään pohjavesialueeksi. Pohjaveden laatu ei vaikuta luokitukseen.

Kuuleminen ehdotuksista tapahtuu vähintään kuukauden mittaisina kuulemisina kunnittain. Tarkempi ohjeistus esityksessä.

Halsuan kuuleminen alkaa arvioidusti syyskuussa. Aineisto toimitetaan kunnan sähköiselle ilmoitustaululle.

• *Keskustelu*

Kysymys 1: Kuinka voi olla mahdollista, että turkistarha on taas pohjavesialueella? Eikö sen olemassaolosta ole tiedetty silloin, kun turkistarhaa on siirretty?

Vastaus: Kyseessä on niin sanottu piioharju. Tarha on moreenilla, eli ei karkearakeisella hiekalla. Ikävä tapaus, että turkistarha liippaa uutta pohjavesialuetta. Vesienhallinnalla pystyy todennäköisesti kontrolloimaan ja estämään pohjaveden pilaantumista.

Kysymys 2: Kanniston alueella on pieni kaivo pohjavesialueella. Viisi vuotta sitten suoritettu kunnostusojitusta. Urakoitsija jättänyt 150 m alueen ulkopuolelta kunnostamatta. Kuinka tulisi toimia jatkossa?

Vastaus: Vedenhankintaa turvataan jättämällä kaivamatta liian lähelle pohjavesialueita tai kaivoja. Olennaista on tietää, onko alueelta vielä varavedenottoa. Jos alue toimii varavedenottamona niin alueen pitää olla luokiteltu pohjavesialue. 2000-vuonna on vettä otettu 40 m³ vuorokaudessa. Pitää varmistaa varavedenotto ennen kuin alue mahdollisesti voidaan poistaa luokituksesta. Aluetta ei voi luokitella 2-luokkaan, koska saatavissa ei ole yli 100 m³/vrk.

Yleisöstä tieto: Nykyään ei ole vettä otettu muutamaan vuoteen.

Kysymys 3: Pellolla avo-ojat, pitääkö ilmoittaa, jos meinataan kunnostaa?

Vastaus: Pohjavesialueella oja kunnostaessa pitää aina tehdä ojituseroilmoitus kunnostuksesta 60 pv ennen toimintaa. Anne Polso kertoi, että ilmoituksia ELY-keskukselle tulee enenevässä määrin. Harvoin lausutaan, että hankkeelle tulisi hakea lupa. Muutama EPO ELYn alueella toteutettavaan hankkeeseen on tarvinnut hakea lupaa (AVI). Pohjavesialueilla lupakynnys voi olla matalampi. Kunnostustoimenpiteet tulee suorittaa 3 vuoden kuluessa hakemuksen jättämisestä. Metsäkeskus tekee hakemuksia ja ojituseroilmoituksia tai omistaja voi tehdä itse. ELY lausuu hakemuksista. OTSO/konsultti tehnyt ilmoituksen (hakija), mutta tässä tapauksessa OTSO/konsultti ei ole toimittanut maanomistajille tiedoksi päätöstä. Tässä pieni kehittämistarve. Hakija on tästä vastuussa, ei maanomistaja.

Kysymys 4: Vanha asia. Aikoinaan keskusteltu Ylikylän (keskustan) alueesta, että onko se pohjavesialuetta vai ei.

Vastaus: Alue on harjua. Ei voi poistaa luokituksesta, sen takia, että siellä on mahdollisesti laatuongelmia. Antoisuuspumppausten mukaan alueelta on saatavissa yli 100 m³ vuorokaudessa.

Kysymys 5: Mitä toimintaa pohjavesialue estää maataloudessa?

Vastaus: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että pohjavesialueella kokonaan tai osittain sijaitseville peltolohkoille ei tule levittää lietelantaa, virtsaa, pesuvesiä, jätevesiä, puhdistamo- tai sakokaivolietettä, puristenestettä tai muutakaan nestemäistä orgaanista lannoitetta, koska toiminnan katsotaan voivan aiheuttaa pohjaveden pilaantumista (YSL 17 §). Kuivalantaa ei saa levittää pohjaveden varsinaiselle muodostumisalueelle, koska toiminnan katsotaan voivan aiheuttaa pohjaveden pilaantumista (YSL 17 §).

Jatkokysymys Isoharjun rajauksesta, missä raja menee (Tynkkisen kohdalla)?

Vastaus: Ei muutosta nykyiseen.

Kysymys 6: Hautausmaa sijaitsee jatkossa pv-alueella, onko vaikutuksia?

Vastaus: Suomessa pohjavesialueilla on lukuisia hautausmaita. Hautausmaiden olemassaolo ei vaikuta pohjavesialueluokitteluun. Ihmisjäännöksistä ei ole tutkimuksissa havaittu merkittäviä vaikutuksia, lannoittaminen alueilla voi vaikuttaa.

Kysymys 7: Saako maalämpöä rakentaa (uusilla) pohjavesialueilla?

Vastaus: Uusille maalämpökaivoille on miltei mahdoton saada lupaa muodostumisalueelle.

Jatkokysymys: Entäs putkikenttiä?

Vastaus: Maalämmön rakentamiseen toimenpideluvan antaa kunta. Jos kohde sijaitsee pohjavesialueella, kunta pyytään lausunnon ELYltä. Tapauskohtaisesti, jos tiiviissä maalajissa, voi olla mahdollista rakentaa putkikenttä.

Muistion vakuudeksi 17.8.2020,

Nico Karlström